

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра загальної та соціальної педагогіки

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ЕТНОПЕДАГОГІКА

для студентів III курсу

факультету педагогічної освіти

напрямку «Соціальна педагогіка»

денної форми навчання

Уклав: доц. Теодор Лещак

Львів – 2016

ЗМІСТ

1. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
2. Структура навчальної програми	5
3. Розподіл балів, які отримують студенти	6
4. Шкала оцінювання	6
5. Критерії оцінювання	6
6. Завдання для семінарських занять і самостійної роботи	7
7. Індивідуальні практичні завдання	12
8. Рекомендована література до вивчення курсу	16
9. Інформаційні ресурси	18

ВИКЛАДАЧ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

доц. Лещак Теодор Володимирович

bavarlok@gmail.com

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

факультету педагогічної освіти

м.Львів, вул. Туган-Барановського 7, а.29-31.

 +38-032-239-47-65

- ✓ <http://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika>
- ✓ www.facebook.com/pedagogics
- ✓ www.twitter.com/LvivPedagogics
- ✓ <http://www.youtube.com/pedagogics>

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни “Етнопедагогіка” є розкрити закономірності розвитку етнопедагогіки, основні поняття української етнопедагогіки, проаналізувати її походження та становлення, особливості процесу формування і вільного розвитку дисципліни в незалежній Україні; підкреслити роль курсу в науковій та професійній підготовці студентів відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; формування на цій основі підходів щодо удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності спеціалістів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Етнопедагогіка” є

- проаналізувати закономірності розвитку етнопедагогіки як актуальної педагогічної дисципліни;
- розкрити роль народної педагогіки в подальшому розвитку наукової педагогічної теорії і практики, що є надійним орієнтиром у створенні виховної системи, адекватної потребам українського державотворення та формування високоосвічених, духовно багатих і морально стійких особистостей, гідних громадян демократичної європейської держави;
- спрогнозувати перспективи розвитку етнопедагогіки в демократичному суспільстві, як педагогіки національного розвитку, піднесення, відродження та етнічного самовиховання;
- навчити студентів вивчати і усвідомлювати народний виховний досвід для підвищення рівня духовності майбутніх вчителів, відродження народних традицій у системі виховання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

- історія розвитку етнопедагогіки, її структура;
- складові народної педагогіки, основні принципи і засоби;
- методи виховання та самовиховання;
- становлення системи освіти в Україні;
- специфіки професійно-педагогічної діяльності вчителя національної школи.

вміти :

- аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти в історичній ретроспективі та в національному аспекті;
- опрацьовувати наукову літературу про методи науково-педагогічних досліджень та здійснювати власні педагогічні дослідження із використанням окремих методів наукових досліджень;

- добирати доречні приклади педагогічних ситуацій з національного виховання, що зорієнтовані на формування гуманістичних почуттів особистості школяра;
- аналізувати типовий національний навчальний підручник чи навчальний посібник з метою розкриття національних аспектів в його змісті;
- скласти план-конспект шкільного виховного заходу як особливої структурно-змістової одиниці у системі національного виховання у загальноосвітній середній школі;
- здійснювати педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі з позицій реалізації в них принципів національного виховання.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Тема	Л	С	СР	
Змістовий модуль №1. Загальні основи української етнопедагогіки.				
Тема 1. Етнопедагогіка як наука. Історія розвитку української етнопедагогіки.	2	2	2	
Тема 2. Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді. Український виховний ідеал.	2	2	2	
Тема 3. Напрями виховання в українській етнопедагогіці.	2	2	2	
Тема 4. Моральне виховання в українській етнопедагогіці.	2	2	2	
Індивідуальне практичне завдання № 1			2	
Змістовий модуль № 2. Сім'я в українській етнопедагогіці. Педагогіка народного календаря.				
Тема 5. Народ про сім'ю як основу етнопедагогіки.	2	2	2	
Тема 6. Українська козацька педагогіка.	2	2	2	
Тема 7. Педагогіка народного календаря.	2	2	2	
Тема 8. Народознавство як основа національного реформування школи.	2	2	2	
Індивідуальне практичне завдання № 2			2	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання			9	
Всього годин	61	16	16	29

Л – лекції, С – семінари, СР – самостійна робота.

РОЗПОДІЛ ЗАЛІКОВИХ БАЛІВ

Модуль 1 (поточний контроль) – 50								Іспит	Сума	
Змістовий модуль 1 (теми 1-4) + МК1				Змістовий модуль 2 (теми 5-8) + МК2						Самостійна робота
12+7				12+7						ІПЗ + ІНДЗ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	(3x2) + 6	50	100
3	3	3	3+7	3	3	3	3+7	= 12		

T1, T2 ... T8 – номери тем семінарських занять.

МК – модульний контроль. ІПЗ – індивідуальне практичне завдання.

ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90-100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		
31-51	F	Недостатньо	Незадовільно	Незараховано
0-30	FX	Незадовільно		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання аудиторної роботи студента.

Залікова вартість заняття – 3 бали.

3 б. – активна участь студента на всіх етапах практично-семінарського заняття, виголошення доповіді, жвава змістовна підтримка фронтальної бесіди та дискусії.

2 б. – участь студента в обговоренні однієї чи декількох проблем, активність у фронтальній бесіді чи дискусії, висловлення самостійних змістовних суджень, обізнаність зі змістом теоретичного матеріалу теми.

1 б. – фрагментарна участь у роботі аудиторії, відтворення готових знань, участь у певних видах пізнавальної діяльності, висловлення обґрунтованих суджень з апелюванням до особистого досвіду.

Критерії оцінювання результатів самостійної позааудиторної роботи студента.

1. Повнота розкриття сутності поставленого завдання на всіх етапах його реалізації.
2. Відповідність змісту виконаної роботи суті поставленого завдання.
3. Практична спрямованість змісту виконаного завдання.
4. Поєднання теоретичних знань із рефлексіями на ґрунті особистого досвіду.
5. Дотримання принципів науковості, системності і послідовності.

- ⊕ *Залікова вартість індивідуального практичного завдання – 3 бали.* Максимально за індивідуальні практичні завдання студент може отримати 6 балів. **Обсяг виконаної роботи – 2-3 друковані сторінки формату А-4.**
- ⊕ *Залікова вартість індивідуального навчально-дослідного завдання – 6 балів.* **Обсяг виконаної роботи – 5-7 друкованих сторінок формату А-4.** Робота виконується протягом навчального року і здається на практично-семінарському занятті № 8.
- ⊕ Кожен навчальний семестр завершується виконанням **модульного контролю**. Залікова вартість модульного контролю – 7 балів. Максимально за модульний контроль студент може отримати 14 балів.
- ✓ **У часі вивчення навчального курсу студент може набрати максимально 100, мінімально 31 бал.**

ЗАВДАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ

Семінарське заняття №1.

Етнопедагогіка як наука.

Історія розвитку української етнопедагогіки.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Українська етнопедагогіка як наука. Зв'язки етнопедагогіки з іншими науками.
2. Антропологічні риси українців та їхні прикмети.
3. Характер, світогляд, менталітет і вдача українця.
4. Історико-етнографічне районування України.
5. Українське родинне виховання. Вплив етнопедагогіки на розвиток педагогічних ідей та освіти в Україні.
6. Основні напрями розвитку сучасної української етнопедагогіки.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

1. За допомогою карти етнографічного районування України з'ясуйте історико-етнографічний поділ території нашої держави.
2. Відшукайте малу батьківщину своїх батьків, зберіть з відкритих джерел інформацію про місцеві традиції вашого етнографічного району.

Рекомендована література

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с; Т. 2. – 445 с.
2. Етнографія України : Навч. посібник / За ред. С.А. Макарчука. – Львів: Світ, 1994. – 504 с.
3. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка: курс лекцій. – Вінниця : Едельвейс і К, 2008. – 301 с.
4. Культура і побут населення України. Навч. посібник / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки. Вид. 2-е, доп. Підручник. – К. : Центр, 2006. – 376 с.
6. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К : ІЗМН, 1997. – 232 с.
7. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
8. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
9. Українська етнопедагогіка: історичний контекст : навч. посібник / ред. Н. Лисенко. – Івано-Франківськ : [б.в.], 2005. – 184 с.
10. Українська етнопедагогіка : конспект лекцій / уклад. Б. П. Іщенко. – Х. : [б.в.], 1998. – 41 с.

11. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 508 с.
12. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.
13. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – 2-е вид. доп. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.

Семінарське заняття №2.

Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді. Український виховний ідеал.

❖ Питання для обговорення на занятті

1. Українське народне виховання – мета, зміст, принципи та основні чинники.
2. Методи і засоби українського народного виховання.
3. Самовиховання в українській етнопедагогіці.
4. Виховний ідеал української народної педагогіки.

➤ Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте твір Григорія Ващенко «Виховний ідеал».
2. На основі прочитаного твору сформулюйте власні судження про виховний ідеал українців.

Рекомендована література

1. Ващенко Г.Г. Виховний ідеал : підруч. для педагогів, вихователів, молоді і батьків. – Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 191 с.
2. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.: ДОК К, 1997. – 115 с.
3. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання : історичний, філософсько-релігієзнавчий аспекти: Навч. посібник. – Чернівці : Рута, 2004. – 319 с.
4. Сіркізюк В.В. Основи національного виховання : навч.-метод. посібник / – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 301 с.
5. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
6. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
7. Українська етнопедагогіка: історичний контекст : навч. посібник / ред. Н. Лисенко. – Івано-Франківськ : [б.в.], 2005. – 184 с.
8. Українська етнопедагогіка : конспект лекцій / уклад. Б. П. Іщенко. – Х. : [б.в.], 1998. – 41 с.
9. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 508 с.
10. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.

Семінарське заняття № 3. Напрями виховання в українській етнопедагогіці.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Основи розумового виховання в українській етнопедагогіці.
2. Український народ про працю як провідний засіб виховання. Народне трудове виховання.
3. Система естетичного виховання і засоби естетичного впливу на особистість у народній педагогіці.
4. Фізичне виховання і його завдання в українській етнопедагогіці. Козацька система тілесного виховання.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

1. Відшукайте у відкритих джерелах твори українського фольклору і класичної авторської літератури, що ілюструють мету, зміст і методи розумового, трудового, естетичного, фізичного та інших напрямків виховання.
2. На прикладі обраних творів сформуйте власні судження про особливості народної виховної традиції українців.

📖 *Рекомендована література*

1. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки : навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. – Чернівці : Народознав.-просвітн. центр "Факел Марії", 2013. – 263 с.
2. Родинна педагогіка: Навчально-метод. посібник / А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексеєнко та ін. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 216 с.
3. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання : історичний, філософсько-релігієзнавчий аспекти: Навч. посібник. – Чернівці : Рута, 2004. – 319 с.
4. Сіркізюк В.В. Основи національного виховання : навч.-метод. посібник / – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 301 с.
5. Скарбниця народної мудрості / Упоряд. Т.М. Панасенко. – Харків: Фоліо, 2004. – 286 с.
6. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
7. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
8. Тимофієнко Ю. В., Кузьменко В. В. Українська народна педагогіка і проблеми естетичного виховання шкільної молоді : навч. посіб. – Херсон : [б.в.], 2000. – 64 с.
9. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – 2-е вид. доп. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.

Семінарське заняття № 4. **Моральне виховання в українській етнопедагогіці.**

✓ *Виконання Модульного контролю № 1.*

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Мораль і духовність в українській етнопедагогіці.
2. Завдання народного морального виховання українців.
3. Методи, засоби і прийоми українського морального виховання.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

Опрацюйте українські фольклорні джерела для вивчення мети, змісту і методів морального виховання.

 Виконайте Індивідуальне практичне завдання № 1.

 Рекомендована література

1. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с; Т. 2. – 445 с.
3. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.: ДОК К, 1997. – 115 с.
4. Гордійчук О.Є. Моральне виховання молодших школярів засобами етнопедагогіки : навч.-метод. посіб. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. – 183 с.
5. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К : ІЗМН, 1997. – 232 с.
6. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка : Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 288с.
7. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
8. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
9. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.

Семінарське заняття № 5. **Народ про сім'ю як основу етнопедагогіки.**

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Українську сім'я в історичному розвитку і сімейна обрядовість.
2. Родинні виховні традиції. Формування педагогічної культури батьків.
3. Народне дитинознавство, його суть і основні компоненти.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

1. Проаналізуйте український фольклор і класичну авторську літературу та відшукайте інформацію про принципи і методи сімейного виховання українців в різний історичний час.

2. Прослухайте пісню «Родина» на вірш Вадима Крищенка у виконанні Назарія Яремчука. Сформувати власні судження про традиційні сімейні цінності українського народу і принципи сімейного виховання українців.

 Рекомендована література

1. Ващенко Г.Г. Виховний ідеал : підруч. для педагогів, вихователів, молоді і батьків. – Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 191 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с; Т. 2. – 445 с.
3. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.: ДОК К, 1997. – 115 с.
4. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки : навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. – Чернівці : Народознав.-просвітн. центр "Факел Марії", 2013. – 263 с.
5. Родинна педагогіка: Навчально-метод. посібник / А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексеєнко та ін. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 216 с.
6. Скарбниця народної мудрості / Упоряд. Т.М. Панасенко. – Харків: Фоліо, 2004. – 286 с.
7. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
8. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
9. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 508 с.
10. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.
11. Українська родина : наук.-метод. посібник / уклад. Т. І. Люріна [та ін.]. – К. : [б.в.], 1998. – 1296 с.
12. Щербань П.М. Пам'ятай ім'я своє : Заповіді сімейної педагогіки : навч. посібник для студ. вищих навч. закл., в яких здійснюється підгот. пед. працівників . – К. : Вища школа, 2006. – 191 с.
13. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – 2-е вид. доп. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.

Семінарське заняття № 6. Українська козацька педагогіка.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Українська освіта в Козацьку добу (XVI-XVIII ст.).
2. Вольова, розумова, мовна та емоційна сфери Запорізького козацтва. Особливості психології козаків-характерників.
3. Сутність, витоки і специфіка козацької педагогіки.

4. Основні шляхи виховання дітей і молоді засобами козацької педагогіки.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

1. Здійсніть емоційне занурення в козацьку епоху за допомогою історичних та художніх творів літератури, музики, кіно тощо. Актуалізуйте цілісне уявлення про систему козацького виховання.

2. Сформуйте власні судження про перспективи реалізації традицій козацького виховання у сучасному українському національному вихованні. Проілюструйте свої переконання особистими чи загальновідомими життєвими прикладами.

📖 *Рекомендована література*

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с; Т. 2. – 445 с.
2. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.: ДОК К, 1997. – 115 с.
3. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки : навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. – Чернівці : Народознав.-просвітн. центр "Факел Марії", 2013. – 263 с.
4. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка: курс лекцій. – Вінниця : Едельвейс і К, 2008. – 301 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки. Вид. 2-е, доп. Підручник. – К. : Центр, 2006. – 376 с.
6. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання : історичний, філософсько-релігієзнавчий аспекти: Навч. посібник. – Чернівці : Рута, 2004. – 319 с.
7. Сіркізюк В.В. Основи національного виховання : навч.-метод. посібник / – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 301 с.
8. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
9. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
10. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 508 с.
11. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.
12. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – 2-е вид. доп. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.

Семінарське заняття № 7 **Педагогіка народного календаря.**

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Народний календар, його виховний потенціал та філософські основи.
2. Сезонні свята і дати.
3. Народний календар і національна система виховання.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

1. На основі рекомендованого переліку основної та допоміжної літератури до теми ознайомтеся з сучасним науковим дискурсом про український народний календар і його педагогічне значення.
2. Пригадайте відомі з дитинства народні святкові традиції, обрядові пісні тощо і сформулювати власні судження про виховне значення календарної обрядовості українців.

📖 *Рекомендована література*

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с; Т. 2. – 445 с.
2. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки : навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. – Чернівці : Народознав.-просвітн. центр "Факел Марії", 2013. – 263 с.
3. Етнографія України : Навч. посібник / За ред. С.А. Макарчука. – Львів: Світ, 1994. – 504 с.
4. Культура і побут населення України. Навч. посібник / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
5. Родинна педагогіка: Навчально-метод. посібник / А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексеєнко та ін. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 216 с.
6. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. – К.: Вид. ім. Олени Теліги, 2003. – 328 с.
7. Скарбниця народної мудрості / Упоряд. Т.М. Панасенко. – Харків: Фоліо, 2004. – 286 с.
8. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К : ІЗМН, 1997. – 232 с.
9. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
10. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 508 с.
11. Українська родина : наук.-метод. посібник / уклад. Т. І. Люріна [та ін.]. – К. : [б.в.], 1998. – 1296 с.
12. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.

Семінарське заняття № 8.

Народознавство як основа національного реформування школи.

✓ *Виконання Модульного контролю № 2.*

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Сутність педагогіки народознавства.
2. Народознавчі принципи і підходи до виховання учнівської молоді.
3. Основні напрями і зміст народознавчої роботи в сучасній школі.
4. Форми і методи педагогіки народознавства.

➤ *Завдання для самостійної роботи*

Творчо використовуючи рекомендовану навчальну літературу і матеріали мережі Інтернет підготуйтеся до фронтальної бесіди про тенденції і перспективи розвитку українського народознавства у сучасному навчально-виховному процесі в загальноосвітній школі України. Сформууйте власні судження з обговорюваних питань.

 Виконайте Індивідуальне практичне завдання № 2.

 Рекомендована література

1. Гнатюк В.М. Управління системою національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Вид. "Сталь", 2006. – 312 с.
2. Гордійчук О.Є. Моральне виховання молодших школярів засобами етнопедагогіки : навч.-метод. посіб. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. – 183 с.
3. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки : навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. – Чернівці : Народознав.-просвітн. центр "Факел Марії", 2013. – 263 с.
4. Дроб'язко П.І. Українська національна школа: витоки і сучасність : посібник. – К. : Академія, 1997. – 181 с.
5. Ігнатенко П.Р., Руденко Ю.Д. Народознавство у школі. – К.: Т-во "Знання", 1990. – 48 с.
6. Король О.В. Методика викладання українського народознавства в школі: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗИН, 1998. – 368 с.
7. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. – К.: Вид. ім. Олени Теліги, 2003. – 328 с.
8. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання : історичний, філософсько-релігієзнавчий аспекти: Навч. посібник. – Чернівці : Рута, 2004. – 319 с.
9. Сіркізюк В.В. Основи національного виховання : навч.-метод. посібник / – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 301 с.
10. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки й становлення: навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 336 с.
11. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
12. Тимофієнко Ю. В., Кузьменко В. В. Українська народна педагогіка і проблеми естетичного виховання шкільної молоді : навч. посіб. – Херсон : [б.в.], 2000. – 64 с.
13. Українознавство в системі освіти. Навч.посібник. – К.: Міленіум, 2004. – 312с.
14. Українська родина : наук.-метод. посібник / уклад. Т. І. Люріна [та ін.]. – К. : [б.в.], 1998. – 1296 с.
15. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.

16. Як використовувати народознавство в школі : посібник для вчителів, вихователів, студ. пед. навч. закладів / ред. Р. П. Скульський. – Івано-Франківськ : [б.в.], 2000. – 368 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

Індивідуальне практичне завдання № 1. «Напрями виховання в українській народній педагогіці» (оцінюється в 5 балів).

Залікова вартість завдання – 5 балів.

Термін виконання – Практично-семінарське заняття № 4.

- **Завдання:** Проілюструвати обраний напрям виховання засобами українського фольклору.
- **Мета:** З'ясувати зміст, пріоритети, принципи і методи обраного напрямку виховання в українській народній педагогіці.

Напрямки народного виховання на вибір:

а) морально-етичне; б) розумове; в) трудове; г) фізичне; ґ) естетичне; д) патріотичне.

Алгоритм виконання: а) обрати напрям виховання з-поміж запропонованих; б) опрацювати доступний у вільних джерелах український літературний фольклор (легенди, казки, пісні, прислів'я, приповідки, приказки тощо); в) висвітлити результати пошуків; г) у висновках сформулювати власні судження щодо позицій, викладених у меті даного практичного завдання.

Індивідуальне практичне завдання № 2. «План-конспект шкільного виховного заходу з народознавчої тематики».

Залікова вартість завдання – 5 балів.

Термін виконання – Практично-семінарське заняття № 8.

- **Завдання:** створити розгорнутий план-конспект виховного заходу з народознавчої тематики в середній школі.
- **Мета:** здійснити ґрунтовне планування шкільного виховного заходу та висвітлити особливості процесу національного виховання учнів з урахуванням сучасних наукових засад української етнопедагогіки.

Алгоритм виконання:

- а) оберіть тему виховного заходу, вкажіть його назву та цільове призначення для відповідної аудиторії (клас, школа);
- б) сформулюйте мету виховного заходу;
- в) визначте форму та методи його проведення;
- г) зазначте необхідне обладнання;
- ґ) наведіть перелік використаної літератури та інтернет-джерел;

- д) розкрийте план проведення заходу та хід його проведення з визначенням його головних етапів та ретельним описом усіх методів і прийомів, на підставі яких було побудовано виховну взаємодію з учнями (проблемні запитання, ситуації, рольові ігри тощо);
- е) охарактеризуйте кульмінаційний етап заходу та визначте способи його досягнення;
- є) висвітліть заплановані результати заходу (висновок про досягнення виховної мети та її значення для особистісного розвитку учнів відповідного віку).

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ «Педагогічні традиції мого Роду»

Обсяг роботи – від 15 до 20 друкованих сторінок формату А-4.

Термін виконання – протягом навчального курсу (два семестри).

Залікова вартість завдання – 30 балів.

Мета: дослідити і висвітлити у формі есе педагогічний досвід своєї родини.

Алгоритм виконання:

- а) Розпитайте представників своєї родини про традиції виховання дітей – морально-етичні цінності, виховні принципи і методи, влучні вислови щодо виховання, колискові пісні тощо. Можливо, серед них є такі, що передавалися з покоління в покоління.
- б) Осмисліть отриману інформацію крізь призму власного життєвого досвіду. Спробуйте дати відповідь на запитання – який саме педагогічний досвід свого Роду Ви б використали у власній сім'ї, яку плануєте створити (чи уже створили)? Які педагогічні традиції Ви б прагнули використати при вихованні власних дітей?
- в) Висвітліть отриману інформацію і власні судження у формі есе.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Ващенко Г.Г. Виховний ідеал : підруч. для педагогів, вихователів, молоді і батьків. – Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 191 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с; Т. 2. – 445 с.
3. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.: ДОК К, 1997. – 115 с.
4. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. для студ. пед. навч. закл. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2001. – 172 с.
5. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка: курс лекцій. – Вінниця : Едельвейс і К, 2008. – 301 с.

6. Король О.В. Методика викладання українського народознавства в школі: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗИН, 1998. – 368 с.
7. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К : ІЗМН, 1997. – 232 с.
8. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка : Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 288с.
9. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки й становлення: навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 336 с.
10. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
11. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. – К. : Наук. думка, 1974. – 149 с.
12. Тимофієнко Ю. В., Кузьменко В. В. Українська народна педагогіка і проблеми естетичного виховання шкільної молоді : навч. посіб. – Херсон : [б.в.], 2000. – 64 с.
13. Українознавство в системі освіти. Навч.посібник. – К.: Міленіум, 2004. – 312с.
14. Українська етнопедагогіка: історичний контекст : навч. посібник / ред. Н. Лисенко. – Івано-Франківськ : [б.в.], 2005. – 184 с.
15. Українська етнопедагогіка : конспект лекцій / уклад. Б. П. Іщенко. – Х. : [б.в.], 1998. – 41 с.
16. Українська етнопедагогіка : навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 508 с.
17. Українське народознавство: Навч. посібник За ред. С.П. Павлюка, Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.

Допоміжна література:

1. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
2. Гнатюк В.М. Управління системою національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Вид. "Сталь", 2006. – 312 с.
3. Гордійчук О.Є. Моральне виховання молодших школярів засобами етнопедагогіки : навч.-метод. посіб. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. – 183 с.
4. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки : навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. – Чернівці : Народознав.-просвітн. центр "Факел Марії", 2013. – 263 с.
5. Дроб'язко П.І. Українська національна школа: витоки і сучасність : посібник. – К. : Академія, 1997. – 181 с.
6. Етнографія України : Навч. посібник / За ред. С.А. Макарчука. – Львів: Світ, 1994. – 504 с.
7. Ігнатенко П.Р., Руденко Ю.Д. Народознавство у школі. – К.: Т-во "Знання", 1990. – 48 с.

8. Культура і побут населення України. Навч. посібник / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
9. Левківський М.В. Історія педагогіки. Вид. 2-е, доп. Підручник. – К. : Центр, 2006. – 376 с.
10. Родинна педагогіка: Навчально-метод. посібник / А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексеєнко та ін. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 216 с.
11. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. – К.: Вид. ім. Олени Теліги, 2003. – 328 с.
12. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання : історичний, філософсько-релігієзнавчий аспекти: Навч. посібник. – Чернівці : Рута, 2004. – 319 с.
13. Сіркізюк В.В. Основи національного виховання : навч.-метод. посібник / – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 301 с.
14. Скарбниця народної мудрості / Упоряд. Т.М. Панасенко. – Харків: Фоліо, 2004. – 286 с.
15. Українська родина : наук.-метод. посібник / уклад. Т. І. Люріна [та ін.]. – К. : [б.в.], 1998. – 1296 с.
16. Щербань П.М. Пам'ятай ім'я своє : Заповіді сімейної педагогіки : навч. посібник для студ. вищих навч. закл., в яких здійснюється підгот. пед. працівників . – К. : Вища школа, 2006. – 191 с.
17. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – 2-е вид. доп. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.
18. Як використовувати народознавство в школі : посібник для вчителів, вихователів, студ. пед. навч. закладів / ред. Р. П. Скульський. – Івано-Франківськ : [б.в.], 2000. – 368 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- освітні сайти в мережі Інтернет:
  - lpu.edu.ua/Pedagogika – Сторінка кафедри загальної та соціальної педагогіки;
  - електронні бібліотеки.
- фонди наукових бібліотек м.Львова:
  - бібліотека кафедри загальної та соціальної педагогіки (вул. Туган-Барановського, 7 а.30);
  - Львівська обласна педагогічна бібліотека (вул. Зелена, 24);
  - Наукова бібліотека ЛНУ ім. Івана Франка (вул. Драгоманова, 5 та 17);
  - Львівська наукова бібліотека ім. Василя Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).